

Lateralita, diagnostika úrovně pravolevé orientace

lateralita

- = přednostní používání jednoho z párových orgánů (ruky, nohy, smyslových orgánů)
- je odrazem aktivity odpovídajících korových polí
- podle převahy užívaného orgánu rozlišujeme: **praváctví, leváctví a ambidextrii** (nevyhraněnost, obourukost)
- příčiny laterality - předmětem zkoumání, převaha praváctví i dějinách
 - na vývoji se podílejí genetické vlivy, nitroděložní prostředí (výše nitroděložních hormonů)
- preference zřejmá kolem 3.r. – závisí na vrozeném základu dominance mozkových hemisfér
- ve 4.l. – ještě výraznější vyhranění (uplatnění dominantní ruky v náročnějších úkonech)
- rozlišujeme : fenotyp – projev laterality navenek
 - genotyp – vrozený typ laterality
- v předškolním věku někdy **nevyhraněná lateralita** – používání obou rukou → obtíže na začátku školní docházky
- k objasnění laterality zjišťujeme i lateralitu smyslových orgánů, oka a ucha
 - **souhlasná** – přednostní užívání stejné ruky a stejného smyslového orgánu
 - **nesouhlasná, zkřížená** - např. pravá ruka a levé oko

diagnostika laterality

- zkoušky laterality V.Příhoda (1936), později M.Sovák (1956) – nevyhraněná lateralita je dispozicí k opožděnému vývoji řeči (také Synek 1991)
- v současné době užívána **Zkouška laterality** (Matějček, Žlaba)
 - možné použití pro děti i dospělé, pracovat s ní může psycholog, pedagog i lékař
 - 12 úkolů pro horní končetiny – takové úkoly, aby nepodléhaly nácviku (sáhni si na nos, zasun klíč do zámku)
 - 4 úkoly pro dolní končetiny (např. posunování předmětu po čáře)
 - další úkoly pro smyslové orgány (oko a ucho) - složitější